

Lausunto

16.04.2026

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

-

Muut kommenttinne arviomuistiosta

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa sosiaali- ja terveysministeriölle lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Arviomuistion tavoitteena on kuvata ja arvioida sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (valvontalaki) keskeisiä hyötyjä, toimivuutta ja vaikutuksia sekä valvontalain mahdollisia muutoksia, kehittämis- ja täydennystarpeita. Tarkoituksena on mm. palveluntuottajien rekisteröinnin sujuvoittaminen, asiakas- ja potilasturvallisuudesta huolehtiminen sekä valvontalain soveltamisessa havaittujen haasteiden ja puutteiden korjaaminen. Potilaan ja asiakkaan kannalta keskeistä valvontasääntelyä on valvontalain lisäksi esimerkiksi ammattihenkilölainsäädännössä.

Asiakkaille vastikkeettomista palveluista osa on rajattu valvontalain soveltamisalan ulkopuolelle ja osa ei. Kuluttajaliitto yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, että vastikkeettomien palvelujen määritelmä on epäselvä. Kuluttajaliitto katsoo, että asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta palvelun vastikkeellisuus tai vastikkeettomuus ei voi vaikuttaa palvelun rekisteröinnin ja valvonnan tarpeeseen, vaan määrittävien kriteerien on liityttävä muuhun kuin asiakkaan maksamaan hintaan. Siksi valvontalain 2 §:n 1 momentin säännöksen muotoilua tulisi muuttaa siten, että vastikkeettomia palveluja koskeva soveltamisalan rajausta ei olisi pääsääntö, jota jäljempänä tarkennetaan tiettyjä vastikkeettomia palveluja koskevin poikkeuksin, vaan säädösteksti rakennettaisiin muiden kriteerien varaan.

Kuluttajaliitto katsoo lisäksi, että tulevien valvontalain muutosten esitöissä olisi tarpeellista avata sitä, miten vastikkeettomien palvelujen valvonta voi toteutua esimerkiksi ammattihenkilölainsäädännön nojalla ja millaista käytännön hyötyä vastikkeettomien palvelujen soveltamisalarajauksella on. Tämän sanallistaminen esimerkiksi säännöskohtaisissa perusteluissa voisi vähentää tulkintaepäselvyyksiä.

Yleisesti Kuluttajaliitto toteaa, että valvontalainsäädännön vaikutukset potilaalle ja asiakkaalle liittyvät palvelujen saatavuuteen, potilas- ja asiakasturvallisuuteen sekä potilaan ja asiakkaan oikeusturvaan, joista kustakin Kuluttajaliitto on huolissaan. Hidas rekisteröintiprosessi tai soveltamisalaltaan liian laaja rekisteröitymisvelvollisuus vaikuttavat pienten toimijoiden ketteryteen tarjota palveluja ja sitä kautta palvelujen saatavuuteen ja hintaan. Toisaalta jos valvontaa keventäviä soveltamisalarajauksia tehdään argumentoimalla palvelujen vähäriskisyydellä tai vähäisillä vaikutuksilla potilas- tai asiakasturvallisuuteen, saatetaan heikentää niiden potilaiden ja asiakkaiden oikeusturvaa, joiden kohdalla kaikki ei sujukaan vähäriskiseksi arvioidussa palvelussa toivotulla tavalla.

Ylikarhu Ella

